

Hjerteblod i kompliceret kredsløb

Af: Alice Buchhave Nørlem

"FAQ om dannelse" er en vigtig bog. "FAQ om dannelse" er en kompleks bog. "FAQ om dannelse" er en inspirerende bog. Og "FAQ om dannelse" er en irriterende bog.

Fakta

Titel

FAQ om dannelse

Forfatter

Thomas Aastrup Rømer

Pris

225

Sider

218

Serie

FAQ

Forlag

Hans Reitzels Forlag

Hans Reitzels Forlags "FAQ"-serie er en række bøger, der med forlagets ord giver forskningsunderstøttede svar på centrale spørgsmål vedrørende pædagogiske og psykologiske emner. Bøgerne behandler frequently asked questions inden for bøgernes emner, og "FAQ om dannelse" er den femte bog i serien.

"FAQ om dannelse" er en lille bog. Handy hvad angår størrelse. Og titlen kunne måske lede tanken hen på ofte stillede og forholdsvis almindelige spørgsmål. Sådan er det også. Spørgsmålene er enkle - i hvert fald forholdsvis enkle: Hvad er dannelse, hvordan har dannelse været diskuteret i den europæiske pædagogik, hvad er dannelse i Danmark, hvordan forsvandt dannelsen, og hvordan kom den tilbage, er dannelse det samme som kompetence og læring, hvad er dannelsens forhold til klimatrussel og digitalisering, og hvordan ser det ud med fremtiden for dannelsen? Men svarene er komplicerede.

Det er forhåbentlig ikke den helt store overraskelse, at det kan være noget kompliceret at definere dannelse som begreb, hvis man skal gøre det ordentligt. Så når "FAQ om dannelse" er en irriterende bog, fordi den er kompliceret, er det ikke, fordi en letforståelig pixibog om dannelse er ønskværdig, dertil er emnet alt for vigtigt. Alene det at forklare irritationen er bøvlet og kompliceret.

"FAQ om dannelse" er langhåret. Det er ikke i sig selv problematisk. Det er befriende med en grundig og gennearbejdet behandling af dannelse som begreb, men i "FAQ om dannelse" tager den velfunderede gennemgang pusten fra formidlingen, og bogen får karakter af en virtuos fremlæggelse af teorier og teoretikere, som ikke løfter låget af hovedet på den ikkeuniversitære læser. Og det er irriterende. Emnet er for vigtigt til at formummes af intellektuelle trakasserier.

Når det så er sagt, er "FAQ om dannelse" også en inspirerende bog. Bogen formidler forskellige syn på dannelse, ikke kronologisk og fyldestgørende, men med relevante nedslag i nøje udvalgte tilgange. Denne udvælgelse gør, at synet på dannelse ikke styres af en historisk gennemgang, men af et debatskabende og inspirerende fokus på den udvikling og afvikling, begrebet har været genstand for. Bogen giver således et indblik i de strømninger i forskellige tider, som har udfordret dannelsesstanken. Det sætter tanker i gang og fordrer læserens stillingtagen.

"FAQ om dannelse" er en kompleks bog, fordi forskellige syn på dannelse har rod i historie, pædagogik og filosofi. Det kan være vanskeligt for læseren (i hvert fald for mig, som ikke er knivskarp i alle dannelseshistoriens afkroge) at afgøre, hvornår bogens klare stillingtagen til forskellige tilgange skyldes personlig veneration, og hvornår den er fagligt og rimeligt funderet i viden. Der er ingen tvivl om, at bogens forfatter er kompetent, men bogen insisterer på en befriende og til tider let foruroligende stillingtagen til forskellige strømninger. For eksempel er det vigtigt for forfatteren at inddele forskellige teoretikere i "skoler", hvilket kan synes en smule unuanceret. Inddelingen er ikke nødvendigvis urigtig, men de færreste teoretikere bygger vel deres tilgang på en enkelt skole, men forvalter viden og teori og kundskab og vurdering sammen til nye indsigter.

"FAQ om dannelse" er en vigtig bog. Dannelsesstanken har haft forskellig vægt og placering i samfundet og dermed også i pædagogikken. Det er vigtigt for professionelle pædagoger at lægge sig dette på sinde for at kunne dæmme op for den udgrænsning af dannelsen, som kommer til udtryk i forskellige pædagogiske tilgange. Det er vigtigt at kunne skelne mellem skåltaler og sand dannelse eller mellem dannelse, halvdannelse og antidannelse, som er bogens begreber. Dannelse er for vigtigt til at begrænses til pæne ord på papir. Dannelse er ikke bare private synsninger om dette og hint i en læseplan eller i en pædagogisk tænkning.

En af bogens allervigtigste pointer er at skelne dannelse fra kompetence. Dannelse er forbindelse mellem mennesket og verden, ikke en værktøjskasse med kompetencer, som gør mennesket omstillingsparat og kompetent i en kompliceret verden. Dannelse kan ikke sættes på en simpel formel eller formuleres med en række kompetencekrav - og det er nok så vigtigt.

"FAQ om dannelse" leverer en hårdhændet kritik af de pædagogiske vinde, som ønsker at blæse den ægte dannelse væk og levere det, som bogen kalder en glasur på antidannelsens diskurs. Derfor bør man stå læsningen igennem og lade sig provokere, vejlede og inspirere af en noget langhåret og til tider irriterende fremstilling. Dannelse er det pædagogiske liv, der udspringer af mødet mellem tingen, når den tages ud af brug, og mennesket, når det tages ud af dets funktion, siger bogen - og her kan den virkelige erkendelse opstå. Det må og skal være en del af skolen, selv når vi jager synlig læring og klare mål og overblik.

Anmeldelse: FAQ om læringsmål

Anmeldelse: FAQ om kreativitet

Anmeldelse: FAQ om uro

Vandkunsten 12, 1467 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk